

2501/T
11. 2. 20

2501/T1

P o u f n o .

Do

Nacz.Dtwa /Szt.Gen./

Oddział 11.

Przesyłając w załączeniu podanie
kpt. Trygara, proszę o informacje, doty-
czące jego ~~służby~~ w 11.oddziale.

M

Major sztg.i Adjutant Generalny

1 załącznik.

169
151

10. 3. 20

2501/T1

Do

Pana generała piechoty DOWBÓR-MUSNICKIEGO
d-cy frontu Wielkopolskiego.

w Poznaniu.

B.kpt.1.Legjonu Polskiego. Trygar
Adam wniósł podanie na imię Naczelnika Państwa
z prośbą o przyjęcie do wojska i przyznanie ran-
gi ,jaką posiadał swego czasu w 1.Legjonie.

Proszę Pana Generała o udzielenie
informacji o petencie i zaopiniowanie jego prośby

M

Major sztg.i Adjutant Generalny.

170
452

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA, DN.
BELWEDER.

2501/
T₁.

L. DZ.

2501/
T₁

rachować w ratach!

na raie aa do nadejścia odpowiedzi
ad gen. Dobrowa. Potem wystawić acta do minis
9.5.20. Hef

171

153

2501.

M
T₁

Do Nacelnego Wodza
Wojsk Polskich

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Prośba

Wielki nasz Wodzu i Nacelniku!

Jako syn Polski gorący, męczy i skromny
patrzył na ranę do Ciebie ma prośbę
i wiara że będzie wysłuchana.

Bedąc młodym wyemigrowałem w roku 1903
do St. Zjedn. Półn. Ameryki, gdzie pracowałem
dla dobra sprawy narodowej w Związku Polk.
Polsk. i w Zw. Narod. Polskim w Ameryce których
byłem członkiem od roku 1904go do 1914go,
tam byłem jednym z pierwszych którzy tworzyli
Drugiuz Bojowe Zw. Polk. w Ameryce, tam
ukonczyłem w 1913 w macie kurs podoficerski
i w tymże roku zostałem mianowanym plutons-
owym i starszym plutonowym (stopnie oficerskie)
raz w 1914 w tym ukonczylem drugi kurs ten już
oficerski i po nim zostałem mianowanym druż-
nowym (kompanijnym) gdzie oddałem wielkie
usługi dla sprawy wojskowo-polskiej w Ameryce.
Po wybuchu wojny byłem wystawiony z s.p. Lutkowskim
do Europy przez Zw. Polk. Polsk. w Amier. do Europy
do formujących się Legjonów Polaków w Warszawie,

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Po przybyciu na miejsce w dniu 5go stycznia 1915go
zorientowalem się że tu nie tak dobre jak się
przedstawiało w Ameryce, ale będąc urodzonym
w Galicji i widząc strasny brak wojskowych
instruktorów polskich w stopniu do Igo Legionu
Polskiego gdzie otrzymałem stopień por. ob. kapitana
i dowództwo pierwszej kompaniji tego Legionu.
Legionów w wywinyłem podług szkoły i metody
polskiej i podług niej walczyliśmy przeciw Niemcom
do końca.

2 Legion powstała głównie I Brygada Strzelców
Polskich, z tej I Dywizja Strzelców Polskich, a z tej zaś
I Korpus Polski.

Wszystkie te formacje pracowatem nad wyko-
szaniem istniejącego polskiego w duchu polskim i wręcz
że wreszcie gdzie tylko można winna się tworzyć
Polska Lita Brojnia z orientacji polskiej i tylko dla
Polski.

Za moją pracę byłem stale przesładowany przez
wyższych oficerów polaków i rozjaśn. ze szkoły rozjaśnij
bo nadawatem szkolom podoficerskim w których pra-
cowatem kierunek sztytu polski i, gdybyśmy mieli
więcej promieniów sztytu wiara, to o wiele więcej te
formacje przysłużyły by się sprawie polskiej.

W I Korpusie Polskim należałem do pierwszych organi-
zatorów P. O. W. i byłem pierwszym komendantem P. O. W.
w korpusie aż do przybycia komendanta Lise którego
złożyłem obowiązki.

W tymże korpusie byłem przesładowany przez władze
gen. Dowbor-Muśnickiego i Niemców za moją pracę

w P. O. W. na terenie korpusu. PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York
W maju 1918 roku byłem wysłany przez P. O. W.
do Rosji by zabezpieczyć tyły korpusu na wypadek
jego walki z Niemcami i dla prestrakcji o for-
mowanie Republikańskiej Armii Polskiej na
terenie Rosji, to ostatecznie jednak nie udało mi
się bo bolszewicy chcieli namnie tej armii komisarzy
z prawem agitacji, nawią jednak nie przystałem
i już miałem wyjechać na Murman gdy w tym
właśnie czasie bolszewicy przekroczyli granicę, i rozpo-
suli masowe aresztowanie żołnierzy i oficerów
polskich jadących na Murman, których pod terrorem
wcielono do czerwonej armii, gdzie wtedy dla rato-
wania tych nieszczęśliwych wstąpiłem i ja do czer-
wonej armii.

Tam dało mi do zformowania niektóre oficerów
czerwonych do której staraniem nie przyjmowali nowych
ludzi gdyż miałem wrogi zamiar wobec bolsze-
wików i po przybyciu do Mińska nawiązałem kon-
takt z Komendantem P. O. W. na Białymostku, z nim
przygotowywałem powstanie, którego jednak nie wy-
wołatem ale zorganizowałem tylko kilka Oddziałów
partyzanckich które podczas walk o Mińsk oddały
wielkie usługi wojskom polskim za co otrzyma-
łem pochwałę porajem Mińska od gen. Septychins.
Po rozwiązaniu Oddziałów partyzanckich wyjechałem
w końcu sierpnia do Warszawy a z tam byłem
wysłany przez Oddział II W. P. do powstania
na Górnym Śląsku, gdzie byłem dowódcą Obwodu Milicji
Górnosleskiej w Turahowie do 1go grudnia roku następnego.

Do likwidacji Oborów Górnośląskich przedstawiam
projekt pracy na Floryancinie dla dobra Polski
i Floryanczy, gdzie już pracuję w holenderskich rejonach.
Tem też pragnę służyć w szeregu Armii
Polskiej z tym samym godnością w przyjęciu do Wojsk
Polskich w dniu 18-go grudnia roku ubiegłego, gdzie
nie przyjmuję mi rangi legjonowej a tylko
rangę oficera wojsk rosyjskich, którym ja nigdy
nie byłem bo służyłem tylko w formacjach polskich
mając szlache polskie.

Podczas całej mojej służby w powyższych formacjach
służyłem tylko dla Polski dla tej nieprzerwanie
od polaków i rosyjan w tych formacjach służyłem
i tylko dla Polski tej Gucenie, chwale i protegi
chcę i pragnę służyć w Wojskach Polskich.
Że moja wiera w Niepodległość Polski, za
pracę, trud i poświęcenie jaśnie dla Ojczyzny
dotychczas zrosłem prosi o umiarkowanie mnie
jako oficera legjonowego z rangą jaką posiadam
w I Legjonie Polskim

Trygus Adam
Warszawa 12-go stycznia 1920. kpt. I. Legjonu Polskiego

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L. dz. 292 dnia 20 / I 1920 r.
załącz. Wydział X.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L. Dz. 25017 dnia 11/II 1921 r.
załącz. Wydział

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA, DN. 11. 2. 1920 R.
BELWEDER.

L. DZ. 2501/T1

P o u f n e .

Do

Nacz. Dtwo / Szt. Gen. /
Oddział II.

Kpt. Kienkowski!

Przesyłając w załączeniu podanie
kpt. Trygara, proszę o informacje, doty-
czące jego służby w II. oddziale. *etc*

Tad P. K.

Major sztg. i Adjutant Generalny

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
Oddział II. E. W.
Otrzymano dnia 11. 2. 1920
L. DZ. 2501/T1
No. 191

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

1 załącznik.

Naczelne Dowództwo W. P.			
14/II		16052	1920 r.
II	7297/II	BW	
Załączniki 1			

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

VI
Tajis

176

156

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny.

Nr 4177 / II

2501/5,
Warszawa, dn. 19 lutego 1920 r.

M

Naczelné Komendowno W. P.
Adjutantura Generalna
Belwedera

Na temat pisma L. dz. 2501 / J. I. ysmetkiadu
z Wypisu Karm Wztyh kpt. Frygiera Adama
L. r.

Studenowski

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. dz. _____ data _____ 1920 r.
załącz. _____

177
157

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Warszawa, dn. 17 lutego 1920 r.

Oddział II Informacyjny.

B.W. № 20353. / II

Z A S W I A D C Z E N I E.

=====

Poświadczają się, że b.kapitan legjonu Gorczyński-
go przy armji rosyjskiej T r y g a r Adam będąc przymusowo wziętym do
wojska bolszewickiego oddawał znaczne usługi armji polskiej, odznaczył
się przy zdobywaniu Mińska 8 sierpnia b.r. brał udział w powstaniu gór-
no-sląskim i zorganizował znakomicie obóz Milicji Górno-Sląskiej w
S z c z a k o w e ǳ. B.kapitan T r y g a r Adam znany jest ze swej
pracy w Biurze Wywiadowczem przy Oddziale II Nacz.Dow.W.P. w której się
odznaczał zupełnym oddaniem powierzonym mu sprawom, nie myśląc o oso-
bistych widokach.

Poświadczenie to wydaje się b.kapitanowi T r y-
garowi Adamowi w celu dołączenia do prośby o przyjęcie do W.P.

wz.

Nienhous / kpt

178

458

O D P I S .

Opinia o przebiegu służby kpt. Trygara Adama / Chłopicki Antoni / w P.O.W. od stycznia 1918 r. do chwili obecnej.

Kapitan Trygar służąc w I. Korpusie Polskim w styczniu 1918 r. zapoczątkował organizację P.O.W. na terenie I-go Korpusu polskiego i jest pierwszym komendantem P.O.W. tegoż korpusu.

Kapitan Trygar, ciesząc się wielkim zaufaniem wśród żołnierzy i oficerów polskich, w korpusie rozszerzył organizację P.O.W. we wszystkich trzech dywizjach i pułkach, docierając nawet do kawalerji korpusu.

W marcu tegoż roku Naczelna Komenda P.O.W. przysłała ob. Lisa jako komendanta P.O.W. w korpusie któremu kpt. Trygar złożył swe obowiązki.

W dniu 18 maja tegoż roku kpt. Trygar udaje się z polecenia P.O.W., za Dniepr dla pertraktacji z władzami wojskowymi i narodowymi w Rosji, by na wypadek walki korpusu z Niemcami mieć zabezpieczone tyły korpusu od strony bolszewików i, dla pertraktacji o formowanie republikańskiej armji polskiej na terenie rosyjskim.

W miesiącu lipcu tegoż roku kpt. Trygar będąc w Moskwie i nie mogąc wrócić do Polski, ani wyjechać na Murmań dla ratowania terroru wcielonych kilkuset żołnierzy i oficerów "murmańczyków", jest zmuszonym wstąpić do czerwonej armji, w której służąc, oddał wielkie usługi sprawie polskiej, nawołując wielu Polaków, grupując ~~ich~~ tych około siebie, wchodzi w kontakt z P.O.W. w Moskwie, w Mińsku, gdzie już w roku 1919-tym od stycznia do lipca ^{61.} wspólnie z Naczelnym Komendantem P.O.W. na Białejrusi organizuje powstanie, daje doskonałe wywiady, na-

rażając się każdej chwili na utratę życia, bo był pilnowany na każdym kroku przez czerezwyczajkę.

Jako obcopoddany 4.lipca 1919 r. uwalnia się z czerwonej armji i 5.lipca opuszcza Mińsk dla organizowania na prowincji Oddziały Partyzantskie, których jest głównym komendantem z ramienia Nacz. Komendy P.O.W. na Białejrusi.

W przeciągu miesiąca kpt.Trygar / Chłopicki Antoni / zorganizował kilka Oddziałów Partyzantskich do kilkuset ludzi, z którymi operuje na tyłach bolszewickiej armji, utrzymuje kontakt z wojskami polskimi, daje dokładne wywiady, wysadza mosty kolejowe, jest postrachem bolszewików, odciąga przeciwko sobie dość poważne siły bolszewickie z frontu, wzmęca pozycje polskie.

W pierwszych dniach sierpnia, będąc zdradzonym przez kolonistę rosyjskiego, zostaje otoczonym w małym lasku przez liczniejszego wroga, skąd się mocą wymyka i przedziera się lasami do pozycji wojsk polskich II-giej dywizji Legjonów, gdzie zajmuje odcinek i już na trzeci dzień trzydziestoma partyzantami zmusza do ucieczki bataljon bolszewicki.

W dniu 8-go sierpnia 1919 r. kpt.Trygar ze swymi partyzantami, będącymi z nim na polskiej stronie daje do Oddziałów swych przewodników i oddaje przez to wielkie usługi operującej kolumnie z północnego wschodu przy zdobywaniu Mińska w tym dniu.

Po zdobyciu Mińska przez wojska polskie otrzymuje pochwałę od gen.Szeptyckiego za swą działalność i rozwiązuje swe Oddziały partyzantskie w Mińsku i przyjeżdża do Warszawy.

W tym czasie wybuchło powstanie na Górnym Śląsku, dokąd kpt.Trygar wyjeżdża jako ochotnik z polecenia Oddz.II.Nacz.Dztwa W.P. Tam zostaje instruktorem samodzielnego Tarnogórskiego Bataljonu P.O.W. ~~Tarnogórski~~ Górnego Śląska, następnie otrzymuje do-

wództwo 2-go Bytomskiego Pułku Strzelców Bytomskich P.O.W. i Tarnogórski Baon Strzelców P.O.W., z niego później powstał II.Obóz Milicji Górnośląskiej w Szczakowej, który kpt. Trygar / Chłopiński Antoni/ doprowadził do najlepszego stanu ze wszystkich Obozów i gdzie pozostawał aż do likwidacji Górnośląskich Obozów, utrzymując jednak nadal łączność z członkami P.O.W. na Górnym Śląsku.

Matuszewski mjr.m.p.

Z a z g o d n o ś ć odpisu:

ADJUTANTURA GENERALNA

BELWEDER, DN. 1. VII. 1920 R.

L. DZ.

akta 2501 / T₇

perno Ag w ppor. Karłowicz!

Prory do mnie!

162

182

162

Dowódca
Frontu Wielkopolskiego

Kwatera Sztabu, dnia 26. III. 1920. r.

Nr. dz. 512/3

25017
M

Do Adjutantury Generalnej Naczelnego Dowództwa W. P.

Na nr. 2501. - T.I. pisma z dnia 10. III. 20. komunikuję : Adam Trygar nie był kapitanem, był tylko zastępcą kapitana (po rosyjsku: zaurjad kapitan.) W korpusie, którym dowodziłem, rang nikomu się nie nadawało, była tylko weryfikacja praw, do jakiego stopnia każdy może pretendować. Nie pamiętam, prawo do jakiej rangi przysadzili Trygarowi, gdy wstąpił do korpusu.

Co się tyczy przymiotów, to o z. k. Trygarze, jako o drugorzędnym podwładnym nie mogę wiele powiedzieć. Pamiętam tylko, że mało się zajmował żołnierzem, a wiele polityką, chcąc stosować sowieckie metody w korpusie, za co był wydalony moim rozkazem.

Dowódca Frontu Wielkopolskiego

Józef Piłsudski

Generał Piechoty.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 2501, dnia 10. III. 1920 r.
złotych, Wydział

183

163